

Brandner, Aleš

## Aktuální otázky současné jazykovědné rusistiky VI

*Opera Slavica*. 2019, vol. 29, iss. 4, pp. 48-50

ISSN 1211-7676 (print); ISSN 2336-4459 (online)

Stable URL (DOI): <https://doi.org/10.5817/OS2019-4-6>

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/141994>

License: [CC BY-SA 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/)

Access Date: 06. 12. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Мандоки Конгур. (Гатанки и приказки), Кристина Менхарт (Будапеща): *Конните състезания при българи и унгарци и техният обреден контекст*, Венцислав Божинов (Благоевград): *Футболните запалняковци в България – езици, знаци, символи*, Димитър В. Атанасов (София): „*Меката власт*“ на популярната музика и националният исторически разказ (1990 – 2018 г.).

Международната конференция „Българистични четения. Сегед 2019“ е доказателство за развитието на международното сътрудничество в областта на филологията и българистиката в частност и за задълбочаването на научните постижения в областта на лингвистичните, литературните и културноисторическите българистични изследвания.

Надежда Стялинова



This work can be used in accordance with the Creative Commons BY-SA 4.0 International license terms and conditions (<<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>>). This does not apply to works or elements (such as images or photographs) that are used in the work under a contractual license or exception or limitation to relevant rights.

<https://doi.org/10.5817/OS2019-4-6>

## Aktuální otázky současné jazykovědné rusistiky VI

Dne 10. května 2019 uspořádal Ústav slavistiky Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně ve spolupráci s Českou asociací slavistů již šesté pracovní zasedání (kolokvium) na téma *Aktuální otázky současné jazykovědné rusistiky* u příležitosti nedožitých 90. narozenin dlouholetého vedoucího katedry ruského jazyka a později také dlouholetého proděkana filozofické fakulty prof. PhDr. **Stanislava Žaži**, CSc. (\* 14. 4. 1929 – † 5. 8. 2018). Kolokvium bylo tematicky zaměřeno na oblast *pragmatiky, syntaxe a sémantiky*.

Jednání kolokvia zahájil zástupce vedoucího Ústavu slavistiky FF MU doc. PhDr. **Jiří Gazda**, CSc. Přivítal shromážděné kolegy a předal slovo přítomnému děkanovi FF MU prof. PhDr. **Milanu Polovi**, CSc. Ve svém krátkém proslovu zhodnotil zejména vědeckou činnost zesnulého jubilanta, ale také i jeho činnost společenskou, a to jak v rámci fakulty, tak v rámci univerzity. Jako absolvent rusistiky vzpomněl na něj jako na svého někdejšího učitele. Zahájení byl přítomen také vedoucí Ústavu slavistiky FF MU a předseda České asociace slavistů prof. PhDr. **Ivo Pospíšil**, DrSc., který vyzdvihl nemalý přínos zesnulého jubilanta v rozvoji nejen brněnské, ale i české jazykovědy. Poté vystoupil s krátkým zamýšlením doc. PhDr. **Jiří Gazda**, CSc. Shromážděným

účastníkům kolokvia přiblížil důležitá data zesnulého jubilanta, připomněl jeho stěžejní díla odborné činnosti a připojil také své osobní vzpomínky ze setkávání s ním v posledních letech, kdy jeho zdravotní stav mu nedovoloval docházet na mateřské pracoviště.

Následovalo 12 referátů. Vesměs šlo o příspěvky vztahující se k vytčenému tématu kolokvia.

Jako první vystoupil **I. Pospíšil** (Brno). Zamýšlel se nad termínem „nová filologie“, který se v poslední době objevuje v odborných kruzích. Připomněl, že původně práce z naší badatelské oblasti měly filologický základ; nebyly omezeny jen na jazyk. Obě části – jazyk a literatura – se začaly vyvíjet divergentně (přibližně od konce 19. století až do 20. let 20. století), došlo k rozštěpení na jazyk a literaturu. V současnosti se pod termínem „filologie“ chápe označení pro práce zabývající se problematikou jazyka. Tuto skutečnost má zachycovat zmíněný termín „nová filologie“ O synkretismu jako strukturně-syntaktické kategorii na pozadí srovnávací slovanské syntaktologie pohovořil **S. Rylov** (Nižní Novgorod). Poukázal na značné rozdíly v synkretismu mezi starou ruštinou a starou češtinou (popisované jevy demonstroval na příkladech). Pozornost věnoval syntaktickým paralelám v obou současných jazycích, poukázal na inovační změny na počátku 21. století. O souvztažnosti slovesných kategorií času a vidu se zmínil **L. Guzi** (Prešov). Jde o problematiku mající vztah k sémantice. Pokud jde o kategorii vidu, je známo, že se jí zabývala celá řada jazykovědců, každý ji však definoval jinak. Týká se to i nejednotného vymezení nedokonavého a dokonavého vidu. **Z. Vychodilová** (Olomouc) vzpomněla na zesnulého jubilanta jako na významného českého badatele v oblasti skladby ruštiny. Poukázala na některé odlišnosti týkající se jeho pohledu na některé syntaktické jevy, které se lišily od pohledu ruských lingvistů bádajících ve stejné oblasti. K vyjadřování prostorových vztahů v ruštině a češtině pohovořila **Z. Nedomová** (Ostrava). Je to téma, které už dříve rozpracovali někteří lingvisté nejen u nás, ale i v zahraničí (I. G. Miloslavskij, M. A. Šeljakin, I. Pete aj.). Jde o velmi pestrou badatelskou oblast. Ve slovanských jazycích tu hrají významnou roli předložkové konstrukce (zejména s původními předložkami), jen v omezené míře jsou zastoupena spojení s prostými, bezpředložkovými pády.

Následovala diskuse k předneseným referátům a potom bylo jednání přerušeno polední přestávkou.

Odpolední část kolokvia bylo uvedeno příspěvkem **L. Mrovčové** (Ostrava), v němž bylo poukázáno na možnosti využití pragmatických složek v jazykovém textu. Referující svůj zájem zaměřila na latinismy a grecismy vyskytující se v terminologii managementu a marketingu. Řecko-latinskými termíny v lingvistické terminologii se zabýval **L. Plesník** (Ostrava). Podal přehled nejčastěji se vyskytujících těchto výrazů v oblasti jazykovědy. V této souvislosti připomněl tvrzení zesnulého jubilanta o vlivu klasických jazyků (latiny a řečtiny) na evropské jazyky včetně ruštiny. **J. Kesner**

(Hradec Králové) rozebíral neologismy v současné ruštině, především ty, které se objevily v jazyce v poslední době, ale také ty, které už v jazyce existují z dřívějšíka, ale nabyly nový význam. Materiálově se opíral o lexikální jednotky získané ze slovníků ruských neologismů. Obsahem referátu **I. Janyškové** (Brno) byly stejné výrazy, které v některých slovanských jazycích patří do spisovného lexika, v jiných jsou součástí nářeční slovní zásoby. Své vystoupení ukončila nezodpovězenou otázkou, zda tyto jevy považovat za homonymii, nebo sémantickou diferenciaci. Účelové vztahy v ruštině a češtině rozebral **A. Brandner** (Brno). V obou jazycích se tento vztah vyjadřuje primárně vedlejší větou účelovou. Ve větě jednoduché je jeho výrazovým prostředkem adverbialní výraz, který plní funkci příslovečného určení účelu. Referát byl zacílen na vyjádření tohoto významu pomocí předložkových pádů substantiv, přičemž stav v ruštině byl konfrontován se stavem v češtině. Příspěvek **O. Berger** (Brno) se zabýval syntaktickou terminologií, a to v ruštině v porovnání s češtinou. Mj. byly porovnávány na konkrétních termínech rozdílná teoretická pojetí ruských a českých syntaktiků. V popředí zájmu **G. Prokudinové** (Brno) byla oblast kognitivní lingvistiky. Rozebírala koncept „války“ v ruském kognitivním obraze světa. Popisovala výrazy, které jsou ve spojitosti s představou války.

Po přednesení posledního referátu byla vyhlášena diskuse. Z celodenního jednání vyplynulo, že přednesené příspěvky řešily aktuální otázky současné jazykovědné rusistiky a tematicky zapadly do vytčeného tématu kolokvia. Jednotlivá vystoupení účastníků a příspěvky v diskusi přinesly zajímavě postřehy a mohly by se stát podnětem pro další bádání v oblasti současného ruského jazyka. Uspořádané kolokvium můžeme považovat za důstojnou připomínku životního výročí předního představitele české rusistiky a slavistiky. Přednesené příspěvky budou otištěny v pokonferenčním sborníku.

*Aleš Brandner*



Toto dílo lze užit v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-SA 4.0 International (<<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>>). Uvedené se nevztahuje na díla či prvky (např. obrazovou či fotografickou dokumentaci), které jsou v díle užity na základě smluvní licence nebo výjimky či omezení příslušných práv.